

çevrilməlidir. Müəllif burada əcnəbi ölkələrin maarif sistemindəki bəzi naqis ənənələrdən nümunələrə də toxunur. O, yazır: "Müəllim nədir?"

Yaponiyanın qəyür və qəhrəman milləti Mikadonun şərəfinə deyil, Yaponiya müəllimlərinin şərəfinə idareyi-əqdah etdilər, həm də insanı sərsəm edən, əql və şüurunu məhv edən şərab, rakı (vodka) içməyib, cənab-həqqin mən etmədiyi ən təmiz, saf və gözəl su içdilər. Onlarca Yaponiyanın tərəqqisi, oynaqlığı, maarifpərvərliyi həp, həp müəllimlər sayəsində olmuşdur".

Böyük dramaturqun "Məktublar"ı arasında 1902-ci ilin 14 həziran - iyulunda haqqında "Bir an, əvət bir an belə elm və və maarif günəşinə pərəstiş etməkdən geri durmazdı" deyən maarifçilik xidmətlərini, pedaqoji səriştəsini və insanlıq keyfiyyətini yüksək dəyərləndirdiyi dostu və sirdaşı Qurbanəliyə Şərifzadəyə yazdığı məktubda təlris ocaqlarımızda bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafına lazımi diqqət yetirilməsinin əhəmiyyətini qeyd edir. H. Cavid göstərir ki, sağlam və gümrəh nəslin təşəkkülündə fiziki tərbiyə mühüm amil kimi çıxış edir, bu işin müvəffəqiyyətli həllinə isə yalnız məktəblərdə nail olmaq mümkündür. Odu ki, hərtərəfli və harmoniyalı gənclərin tərbiyə olunmasında məktəblərin və təhsilin səviyyəsi ən zəruri məsələlərdəndir. Tərbiyyəi-mədəniyyəyə gəlinəcə... iranlıların və Qafqazın hənuz mədəniyyətə yaxlaşmamış tərəflərinin atisini iyirmi, otuz sənəyə qədər çox zəhmətli və qaranlıq görürəm. Neçin? - deyəcəksiniz... Çünki əsas yoxdur, əfəndim, əsas!? Əsası, kökü bərkitmək üçün yalnız "evolyusion-qanuni-təkamülə" ehtiyac vardır. Cüzi və səthi bir idman və mümarisə istər, yoxsa işdə əsas olmaz isə, inqilab heç bir fayda verməz. Fəqət məmafih mən Qafqazın istiqbalını - İrana nisbətə - daha ziyadə parlaq görürəm... Bizə yalnız məktəb lazımdır, bütүн inqilağati - mədəniyyətə həp məktəb məhsuludur...

Beləliklə, Azərbaycan ədəbiyyatının zənginləşməsi sahəsində misilsiz xidmətlərə malik, bütүн dövrlərin böyük oğlu kimi sözü ilə əməli qırılmaz vəhdətdə olmuş Cavidin igidlik və qəhrəmanlıq motivləri ilə bağlı təbliğ və təşviqinə bu gün zamanın daha böyük ehtiyacı duyulur. Etiraf etməliyə ki, şanlı tarixinə, şöhrət və şərəf gətirən, bizləri zəfərə səsləyən Cavid harayına, onun Teymurunun nərəsinə, Teymurunun qılıncına, Ərtoğrul hayqırtısına, Orxanın, Afətin, Azərin yenilməzliyinə, bahadirliginə çox böyük ehtiyac vardır. Və çox ciddi məsələ kimi qəti həllinə ehtiyac duyulur.

ƏDƏBİYYAT:

1. Ədəbiyyatşünaslığın əsasları. Bakı, 1964.
2. Cəfər Xəndan. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi. Bakı, 1955.
3. Cəfər Cəfərov. Azərbaycan dram teatri. Bakı, 1959.
4. Əliyar Qarabağlı. Azərbaycan ədəbiyyatının tədrisi metodikası. Bakı, 1968.

SUMMARY

H. Javid believes that schoolchildren's skill and pedagogical talent are sacred in the protection of the health of their pupils, their courage, struggle and perseverance.

The great enlightener, humanist man, and flamboyant citizen, Hussein Javid, identified the physical development, physical strength, and, above all, the main source of their lives, which brought joy, joy, and joy to their teens. He wanted to see a person as a biased entity, physically and mentally healthy, cautious, optimistic.